

► CRITERIA VOOR TAALGERICHTE LESVOORBEREIDINGEN

Aan: Nodo-docenten, vakdocenten, werkgroep materiaal

Van: Huis van het Nederlands Brussel

06.09.2011

1 EERSTE CRITERIUM: VOLDOENDE STRUCTUUR

a. De lesvoorbereidingen maken gebruik van dit sjabloon.

LESVOORBEREIDING																												
Les:																												
Opleiding																												
Vak																												
Vakdoelstelling(en) volgens leerplan																												
Doelstelling Nederlands	NL																											
Taaluitingen	Welke vaardigheden Nederlands komen frequent aan bod in deze les? ☐ spreken ☐ luisteren ☐ schrijven ☐ lezen																											
Minimum vereist taalniveau voor deze les																												
Begrippen en vaktermen die de cursisten moeten onthouden																												
Beschrijving van de verwachte moeilijkheden van cursisten	<u>Techniek</u> <u>Taal</u>																											
Aandachtspunten voor de docent op vlak van instructietaal/taaldidactiek																												
Taalleerkansen in deze les	<u>Lesstructuur</u> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>FASEN</th> <th>Timing</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>2</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>3</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>4</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>5</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>6</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>7</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>...</td><td>...</td><td></td></tr> </tbody> </table>		FASEN	Timing	1			2			3			4			5			6			7			
	FASEN	Timing																										
1																												
2																												
3																												
4																												
5																												
6																												
7																												
...	...																											

b. In dit sjabloon stellen de vakdocent en de Nodo-docent een **lesstructuur** op in fasen. Voor sommige vakken/opleidingen is het mogelijk om in elke lesvoorbereiding met dezelfde lesstructuur te werken. In andere vakken/opleidingen is dit niet mogelijk.

Indien nodig voor het creëren van oefenkansen, kan er van de lesstructuur worden afgeweken.

c. Alle rubrieken van het sjabloon zijn ingevuld.

Bv. de fasen uit de cursus 'Cakes en beslagen' (CVO Elishout)

Taalleerkansen in deze les	<u>Lesstructuur</u>		
		FASEN	Timing
	1	Verwelkoming	
	2	Inleiding	
	3	Demonstratie maken beslag	
	4	Bereidingen beslag door de cursisten	
	5	Demonstratie afwerking	
	6	Uitvoeren afwerking door de cursisten	
	7	Producten worden afgebakken	
8	Vaat en opruimen ...		

2 TWEEDE CRITERIUM: DOELGERICHTHEID

- a. Per lesvoorbereiding wordt er slechts 1 einddoel Nederlands aangesneden.
- b. Het einddoel komt uit de einddoelenlijst van de opleiding.
- c. Een einddoel spreken & schrijven van een les wordt ook geconcretiseerd in enkele illustratieve 'taaluitingen' (zie sjabloon lesvoorbereiding):
Bv.
Einddoel 'Verslag uitbrengen over een taak':
Ik heb eerst de groenten gekuist, daarna heb ik het vlees gesneden
Ik heb het deeg uitgerold, dan heb ik bodems uitgestoken en het deeg in de vormen gelegd.
- d. Telkens er in een fase aan het einddoel wordt gewerkt, wordt dit aangegeven met dit symbool:
 Het is mogelijk dat dit einddoel in de uitwerking slechts in 1 fase van de lesstructuur aan bod komt. Vakdocent en Nodo-docent kunnen er ook voor kiezen om het in meerdere fases uit te werken.
- e. De info die niet relevant is voor het einddoel Nederlands van de les, is beknopt.

3 DERDE CRITERIUM: GRONDIGE UITWERKING VAN HET LESVERLOOP

- a. Er is een introductie met de cursisten op het einddoel Nederlands (+ taaluitingen) dat aan bod komt in de les + de verwachtingen (wat moet ik kunnen & kennen na deze les m.b.t. vaktaal).
- b. De aanpak/werkvorm is concreet uitgeschreven.
- c. De aanpak/werkvorm daagt de cursisten uit om effectief het einddoel in te oefenen.
- d. Er zijn voorbeeldzinnen, voorbeeldvragen die de vakdocent kan gebruiken.
- e. Er is een timing van de verschillende lesfasen.
- f. Er zijn aandachtspunten/to do's voor de vakdocent geformuleerd.
bv. over het aan bod brengen van talige vormaspecten (perfectum, voltooid deelwoord, beleefdheidsformules, structuuraanduiders, gepaste vragen bij klantencontact, criteria voor het invullen van een formulier, ...).
- g. Indien mogelijk krijgen de cursisten een schriftelijke neerslag van de geleerde taaluitingen/begrippen (opgenomen in het cursusmateriaal).
- h. De rubrieken 'beschrijving van de te verwachten moeilijkheden' en 'aandachtspunten voor de vakdocent' (in het sjabloon lesvoorbereiding) worden in elke lesvoorbereiding opnieuw en op maat van het einddoel, de specifieke aanpak en de uitdagingen voor de vakdocent ingevuld.
- i. De lesvoorbereiding is zo opgesteld dat een andere vakdocent, zonder hulp van een Nodo-docent, goed weet hoe hij ermee aan de slag kan.
- j. De Nodo-docent neemt geen structurele rol op in de lesvoorbereiding, omdat een vakdocent ook zonder zijn/haar aanwezigheid aandacht moet kunnen besteden aan de ontwikkeling van de vaktaal.

4 VIERDE CRITERIUM: VOLDOENDE CONTEXT, INTERACTIE EN TAALSTEUN

- a. Het einddoel Nederlands komt aan bod in een rijke context: betekenisvolle, realistische taken en situaties uit het beroep, visuele en tastbare hulpmiddelen, voldoende uitdagende opdrachten, aanknopen met voorkennis van cursisten, bv. uit vorige lessen, eigen ervaringen, ...
- b. Het einddoel Nederlands wordt ingeoefend dankzij voldoende (natuurlijke) interactie tussen cursisten en docenten en tussen cursisten onderling. De cursisten leren al pratend/schrijvend denken over de leerstof en gebruiken actief de vaktaal.
- c. De docent biedt voldoende taalsteun om het einddoel Nederlands te leren beheersen.
Bv.
 - Stilstaan bij nieuwe, moeilijke woordenschat + oefenen

- Feedback op spreken, schrijven (inhoud & vorm)
- Gebruik van spreekwijzers, schrijfwijzers
- Strategieën om een taaltaak aan te pakken (bv. hoe lees je een recept? Hoe spreek je vriendelijk klanten aan? Wat doe je als je een klant niet begrijpt? Hoe noteer je een bestelling?; ...)
- Schema's opstellen die het verband tussen verschillende begrippen duidelijk maken

Bron: 'Handboek taalgericht vakonderwijs', Hajer M, Meestringa T., Coutinho, Bussum, 2009.

5 VIJFDE CRITERIUM: UNICITEIT

Elke lesvoorbereiding is **uniek**. De lesvoorbereidingen bevatten geen of nauwelijks letterlijke hernemingen (copy/paste) uit andere lessen. De Nodo-docent en de vakdocenten brengen zo veel mogelijk variatie aan werkvormen aan bod in de verschillende lesvoorbereidingen.

6 ZESDE CRITERIUM: VERNIEUWEND KARAKTER

De lesvoorbereidingen beperken zich niet tot een beschrijving van het huidige lesverloop of lespraktijk van de vakdocent. Ze dagen vakdocenten uit om **nieuwe of nog onbekende, taalstimulerende en interactieve werkvormen uit te proberen**.

7 ZEVENDE CRITERIUM: TIJD

- a. In de lesvoorbereidingen wordt voldoende tijd gemaakt voor taal. Op de totale tijdsbesteding wordt er minimum 25% van de lestijd gewerkt aan het einddoel.
- b. De tijd dat iemand aan het woord is, is - in grote lijnen - 50/50 verdeeld over de docent en de cursisten.

8 ACHTSTE CRITERIUM: DIDACTISCH MATERIAAL

Naast de lesvoorbereiding is het nodige didactisch materiaal (cursusmateriaal, visueel materiaal, schema's, een lijstje met belangrijke taaluitingen, kaartjes, bordschema, ...) aangepast of aangemaakt.